Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 2) 2021

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) (Rhif 2) 2021.

Mark Drakeford
Y Prif Weinidog

29 Ionawr 2021

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn diwygio Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) 2020 (“y prif Reoliadau”).

2. Materion o ddiddordeb arbennig i’r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a’r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn o dan y weithdrefn frys a amlinellir yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p. 22) ("Deddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod gerbron y Senedd a’i gymeradwyo ganddi. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd brys, ei bod yn angenrheidiol gwneud y Rheoliadau heb i ddrafft gael ei osod a'i gymeradwyo fel y gellir gweithredu mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad a berir i iechyd pobl gan y coronafeirws. Mae Gweinidogion Cymru o’r farn bod y cyfyngiadau a'r gofynion sydd wedi'u nodi yn y prif Reoliadau, fel y’u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn angenrheidiol ac yn gymesur fel ymateb iechyd y cyhoedd i’r bygythiad presennol a berir gan y coronafeirws.

Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol

Er bod y prif Reoliadau, fel y’u diwygir gan y Rheoliadau hyn, yn cyffwrdd â hawliau unigol o dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998 a’r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol, mae’r Llywodraeth o’r farn bod modd eu cyfiawnhau er mwyn atal lledaenu clefydau heintus a/neu fod hawl i wneud yr ymyriad ar y sail ei fod yn ceisio cyflawni nod dilys, sef diogelu iechyd y cyhoedd. Mae’r Llywodraeth o’r farn hefyd eu bod yn gymesur.

Mae Erthygl 5 (yr hawl i ryddid), Erthygl 8 (yr hawl i barch at fywyd preifat a theuluol), Erthygl 9 (rhyddid meddwl, cydwybod a chrefydd), Erthygl 11 (rhyddid i ymgynnull a chymdeithasu) ac Erthygl 1 o'r Protocol Cyntaf (diogelu eiddo) yn cael eu cyffwrdd gan y prif Reoliadau.

Mae pob un o'r rhain yn hawliau amodol, sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru ymyrryd ag arfer yr hawliau os oes angen gwneud hynny mewn cymdeithas ddemocrataidd er budd diogelwch y cyhoedd neu er mwyn diogelu iechyd. Rhaid cyfiawnhau'r holl gyfyngiadau a gofynion o'r fath ar y sail mai eu bwriad yw cyflawni nod cyfreithlon, sef diogelu iechyd y cyhoedd a'u bod yn gymesur. Hefyd, mae angen cydbwyso unrhyw ymyrraeth â'r hawliau hyn â rhwymedigaethau cadarnhaol y Wladwriaeth o dan Erthygl 2 (yr hawl i fywyd). Mae addasu’r cyfyngiadau a’r gofynion o dan y prif Reoliadau drwy’r Rheoliadau hyn yn ymateb cymesur i ledaeniad y coronafeirws. Mae'n cydbwyso'r angen i gynnal ymateb priodol i'r bygythiad a berir gan y coronafeirws yn erbyn hawliau unigolion a busnesau, mewn modd sy'n parhau'n gymesur â'r angen i leihau cyfradd trosglwyddo'r coronafeirws, gan ystyried y dystiolaeth wyddonol.

Mae'r Rheoliadau diwygio hyn yn lleihau ymyrraeth y cyfyngiadau a'r gofynion o dan y prif Reoliadau â'r hawliau unigol hynny.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae Deddf 1984, a rheoliadau a wneir oddi tani, yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr. Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud o dan adrannau 45C(1) a (3), 45F(2) a 45P(2) o Ddeddf 1984. Caiff rhagor o wybodaeth am y pwerau hyn eu hamlinellu yn y Memorandwm Esboniadol i'r prif Reoliadau.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd a berir gan nifer achosion a lledaeniad y coronafeirws syndrom anadlol acíwt difrifol 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd a elwir yn COVID-19.

Roedd y prif Reoliadau a wnaed ar 18 Rhagfyr yn amlinellu cyfyngiadau a gofynion a fydd yn berthnasol i bedair gwahanol Lefel Rhybudd a chaiff y Lefelau Rhybudd eu hamlinellu yn y fersiwn fwyaf diweddar o'r Cynllun Rheoli Coronafeirws. Mae Cymru wedi bod o dan Lefel Rhybudd 4 ers dechrau'r dydd ar 20 Rhagfyr 2020.

Adolygwyd y prif Reoliadau ar 28 Ionawr 2021, yn unol â rheoliad 2(b) o'r Rheoliadau hynny, a chytunodd Gweinidogion Cymru y dylai'r lefel bresennol o gyfyngiadau (Lefel Rhybudd 4) barhau. Fodd bynnag, gwneir y newidiadau canlynol i'r prif Reoliadau:

a. caniatáu i aelwyd sydd wedi peidio â chael ei thrin fel pe bai'n rhan o aelwyd estynedig ffurfio aelwyd estynedig newydd, ar yr amod bod o leiaf 10 niwrnod wedi mynd heibio ers i unrhyw aelod o'r aelwyd gymryd rhan ddiwethaf mewn cynulliad gydag aelod o'r aelwyd estynedig flaenorol;
b. caniatáu i berson ymadael â'r man lle y mae'n byw i wneud ymarfer corff gydag un person arall o unrhyw aelwyd, ynghyd ag unrhyw blant o dan 11 oed o'r naill aelwyd neu'r llall (nid yw hyn ond yn effeithio ar Lefel Rhybudd 4).

Yn ogystal, mae'r Rheoliadau hyn hefyd yn gwneud mân ddiwygiadau a diwygiadau canlyniadol a thechnegol i'r prif Reoliadau.

Aelwydydd estynedig

Ar bob Lefel Rhybudd, mae'r prif Reoliadau yn caniatáu i aelwydydd estynedig gael eu ffurfio, yn amodol ar gyfyngiadau a gofynion penodol a nodir yn yr Atodlen berthnasol i'r Rheoliadau. Ar Lefel Rhybudd 4, mae'r Rheoliadau yn caniatáu i "aelwydydd un oedolyn" ffurfio aelwyd estynedig (a elwir yn gyffredinol yn "swigen gefnogaeth") gydag un aelwyd arall. Fodd bynnag, pe bai unrhyw oedolyn sy'n aelod o'r aelwyd estynedig yn dymuno peidio â bod yn rhan o aelwyd estynedig mwyach, y

rheolau ar bob Lefel Rhybudd oedd y byddai'r aelwyd estynedig honno yn dod i ben ac na ellid ffurfio aelwyd estynedig arall yn y dyfodol[1].

Cydnabyddir y gall cydberthnasau ac amgylchiadau newid dros amser, ac mae'r Rheoliadau nawr yn cael eu diwygio i ddarparu y caiff aelwyd estynedig newydd gael ei ffurfio, pan ddaw aelwyd estynedig i ben, ar yr amod bod o leiaf 10 niwrnod wedi mynd heibio ers i unrhyw aelod o'r aelwyd gymryd rhan ddiwethaf mewn cynulliad gydag aelod o'r aelwyd estynedig flaenorol. Er hyn, anogir pobl i beidio â newid swigod cefnogaeth oni bai bod hynny'n hollol angenrheidiol.

Ymadael â'r man lle y mae person yn byw er mwyn gwneud ymarfer corff (ar Lefel Rhybudd 4)

Ar hyn o bryd, caiff person sy'n byw mewn ardal Lefel Rhybudd 4 (sef Cymru gyfan ar hyn o bryd) ymadael â'r man lle y mae'n byw er mwyn gwneud ymarfer corff, os yw'n gwneud yr ymarfer corff hwnnw (a) ar ei ben ei hun; (b) gydag aelod arall o'i aelwyd; neu (c) gyda'i ofalwr. Bydd y Rheoliadau hyn nawr yn caniatáu i berson hefyd wneud ymarfer corff gydag un person arall (y tu allan i'w aelwyd).

Gwneir y newid hwn i fod o gymorth i bobl sy'n teimlo'n unig neu'n ynysig ac i hybu lles pobl yn fwy cyffredinol drwy wneud mwy o ymarfer corff.

Golchfeydd ceir awtomatig

Mae'r Rheoliadau hyn yn darparu y caiff golchfeydd ceir awtomatig barhau i fod ar agor mewn ardal Lefel Rhybudd 4.

Diwygiadau canlyniadol a thechnegol

Yng ngoleuni'r diwygiadau uchod, mae angen nifer o fân ddiwygiadau canlyniadol hefyd i'r prif Reoliadau. Yn ogystal, manteisir ar y cyfle i gywiro mân bwynt drafftio yn y prif Reoliadau a nodwyd gan y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad yn ei adroddiad ar Reoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 5) (Cymru) (Diwygio) 2021.

5. Ymgynghori

O ystyried y bygythiad difrifol ac uniongyrchol sy'n deillio o'r coronafeirws a'r angen am ymateb iechyd cyhoeddus brys, nid oes ymgynghoriad cyhoeddus wedi'i gynnal mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol ac asesiadau effaith eraill

[1] Er bod hawl wedi bod i aelwydydd estynedig neu swigod cefnogaeth gael eu hailffurfio gydag aelodau gwahanol bob tro y disodlwyd y prif reoliadau, ers dydd Gŵyl San Steffan, dim ond swigen gefnogaeth unigryw y caiff person fod yn rhan ohoni.

Nid oes asesiad effaith rheoleiddiol wedi’i lunio mewn perthynas â’r Rheoliadau hyn oherwydd bod angen eu rhoi ar waith ar fyrder i fynd i’r afael â’r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.